

Overheidsinkomsten

Een impressie van het 42e congres van het IIPF

Inleiding

In grote lijnen lijkt het fiscale beleid in een groot aantal westerse landen zich in dezelfde richting te ontwikkelen. Tijdens het 42e congres van het International Institute of Public Finance (IIPF), dat van 25-29 augustus 1986 in Athene is gehouden, kwam als min of meer gemeenschappelijke beleidslijn naar voren een forse verlaging van de marginale tarieven in de loon- en inkomstenbelasting, al dan niet in het kader van een meer of minder ingrijpende belastinghervorming. Probeerden landen tijdens de Grote Depressie elkaar de loef af te steken met wisselkoersverlagingen (de beruchte 'beggar your neighbour'-politiek), tegenwoordig lijkt de concurrentie tussen landen zich toe te spitsen op het fiscale vlak. In Groot-Brittannië zijn de belastingtarieven – met name aan de top – verlaagd, in de Verenigde Staten is daartoe dit jaar besloten, in Canada waren ze al eerder verlaagd en in andere landen zijn soortgelijke ontwikkelingen gaande. Het onderwerp voor het 42e IIPF-congres, „Changes in revenue structures”, was dus goed gekozen. Zoals gebruikelijk gaf het onderwerp weer aanleiding tot zeer uiteenlopende papers, maar het voor Nederland toch zo actuele thema van de niet-belastingontvangsten kwam niet ter sprake. Wel werd in veel papers ingegaan op belastinghervormingen.

De heffingsgrondslag

Voor zover uit de papers een rode draad valt te distilleren, is het wel dat de basis van de belastingheffing is afgebokkeld. De praktijk van de belastingheffing blijkt zich steeds verder te hebben verwijderd van een op een breed inkomensbegrip gebaseerde inkomstenbelasting. Tegen die achtergrond is het niet verwonderlijk, dat verbreding van de heffingsgrondslag de laatste tijd – en ook op dit congres – weer nadrukkelijk in de aandacht wordt aanbevolen. Bayar en Frank wijzen erop dat het verschijnsel van erosie van de belastingbasis nog nauwelijks wetenschappelijk is onderzocht. Ze gaan zelfs zover te beweren dat in diverse landen verborgen krachten lijken te bestaan die dit soort onderzoek tegengaan.

Voor de erosie van de heffingsgrondslag noemen Bayar en Frank vier oorzaken:

1. belastingontduiking (een illegale activiteit);
2. belastingontwijking (een legale activiteit die wel in overeenstemming is met de letter van de wet, maar niet met de bedoeling ervan);
3. belastingonderschatting (die zich kan voordoen als de fiscus en de belastingplichtige – of groepen van belastingplichtigen – tot een overeenkomst komen, zoals met betrekking tot agrarische inkomens, inkomens uit onroerend goed, enz.);
4. belastinguitgaven (tegenoetkomingen aan belastingplichtigen die inbreuk maken op de normale belastingstructuur).

De auteurs tekenen hierbij aan, dat de onder 2 en 4 genoemde oorzaken tamelijk controversieel zijn. Wanneer sprake is van belastingontwijking is moeilijk te bepalen, terwijl ook de omschrijving van belastinguitgaven interpretatieproblemen met zich meebrengt, omdat niet zonder meer duidelijk is wat onder de 'normale' belastingstructuur moet worden verstaan. De regering van de Verenigde Staten spreekt bij voorbeeld sinds 1982 niet meer van 'tax expenditures', maar van 'tax subsidies', wat lijkt samen te hangen met een engere interpretatie van het begrip.

Ishi signaleert voor Japan een belastingerosie die zich – net als in de Verenigde Staten – het sterkst voordoet in de hogere inkomensklassen. Als belangrijke oorzaak van dit verschijnsel noemt hij het afzonderlijk belasten van verschillende inkomensbestanddelen (zoals vermogenswinsten, als die al worden belast). Ishi pleit een verbreding van de heffingsgrondslag vooral op grond van rechtvaardigheidsoverwegingen. Als bijkomend voordeel noemt hij een stijging van de belastingopbrengst die kan worden aangewend voor vermindering van de progressie. Hoewel deze gedachte wel vaker voorkomt, is die voor Nederland nauwelijks van praktische betekenis, zoals blijkt uit het rapport van de commissie-Oort 1).

Tussen landen bestaan belangrijke verschillen op het gebied van de belastingheffing. Messere en Owens maken een internationale vergelijking van de belastingdruk, waarbij ze dit begrip ruim opvatten, zodat het naast belastingen ook sociale premies omvat. Ze wijzen erop, dat op enkele uitzonderingen na (Italië, Japan, Zwitserland) de OECD-landen in de periode 1965-1975 nog in drie groepen konden wor-

den ingedeeld:

1. landen met een relatief hoge belastingdruk (het geïndustrialiseerde deel van Europa);
2. landen met een middelmatige belastingdruk (het niet-Europese deel van het OECD-gebied: Australië, Canada, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten);
3. landen met een relatief lage belastingdruk (het minder geïndustrialiseerde deel van Europa: Griekenland, Portugal, Spanje, Turkije).

Sinds 1975 is die situatie sterk gewijzigd. In Griekenland en Portugal is de belastingdruk nu hoger dan in landen als Australië, Nieuw-Zeeland, de Verenigde Staten en Zwitserland. Wat de lijstaanvoerdere betreft, is er echter nauwelijks iets veranderd: de Scandinavische landen, Nederland en België hebben nog altijd de hoogste belastingdruk. Wel is er een einde gekomen aan de trend naar een verdere stijging.

Alworth wijst erop, dat verschillen in belastingdruk tussen landen meer samenhangen met verschillen in de heffingsgrondslag dan in de tarieven. De effectieve marginale tarieven vertonen namelijk veel grotere verschillen dan de *nominale*. Volgens Alworth heeft de 'overall' belastingheffing op kapitaalinkomen geen significante invloed op de comparatieve voordelen van de verschillende landen. In dit verband noemt hij overigens slechts Duitsland en Japan als voorbeelden van landen met een – volgens een groot aantal indicatoren – meer dan gemiddelde economische prestatie en de minste fiscale prikkels. Neumann laat een min of meer tegengesteld geluid horen met zijn waarschuwing dat het misleidend zou zijn het verschijnsel, dat in de jaren zeventig een stijging van de inkomensoverdrachten samenging met een daling van de economische groei, louter toe te schrijven aan de toeneming van de werkloosheid, omdat de stijging van de publieke uitgaven al in het begin van de jaren zeventig was begonnen. Volgens hem draagt een verhoging van de belastingdruk wel degelijk bij aan een verdere verlaging van de economische groei.

Belastinghervorming

Opvallend is volgens Messere en Owens de overeenkomst in de problemen die door belastinghervormingscommissies in diverse landen naar voren zijn gebracht, ook al vertonen de betreffende landen verschillen op economisch, sociaal en fiscaal gebied.

1) Rapport van de commissie tot vereenvoudiging van de loonbelasting en de inkomstenbelasting, *Zicht op eenvoud*, mei 1986, i.h.b. bijlage 11 (blz. 175-183). Zelfs een rigoureuze afschaffing van aftrekposten levert slechts ruimte op voor een tariefsverlaging van 2,5 procentpunten, terwijl de inkomensnadelen geconcentreerd terechtkomen bij zelfstandigen.

Gemeenschappelijke kritiek op de belastingstelsels is o.m. dat ze:

- te ingewikkeld zijn;
- onrechtvaardig zijn;
- te hoge marginale tarieven hebben, die economische beslissingen verstoren en het zwarte circuit bevorderen;
- zulke grote verschillen tussen inkomsten- en vennootschapsbelasting vertonen, dat die van doorslaggevende invloed zijn op de te kiezen ondernemingsvorm.

Gemeenschappelijke aanbevelingen voor hervorming zijn o.a. een verbreding van de heffingsgrondslag, een verlaging van de marginale tarieven en vereenvoudiging, maar dat laatste noemen de auteurs een „waarschijnlijk onrealistisch verlangen”.

Een aantal auteurs stelt, dat van belastinghervormingsvoorstellen in het algemeen maar weinig terecht komt. Veel genoemde redenen hiervoor zijn o.m. een gebrek aan overeenstemming over de precieze effecten van belastingstelsels en strijdigheid tussen de doelstellingen van belastinghervorming. Neumann meent zelfs dat iedere belastinghervorming een compromis is tussen strijdige doeleinden, waarbij de richting van de hervorming uiteindelijk wordt bepaald door die doelstellingen die op het moment van besluitvorming het meest urgent worden geacht. Daartoe behoort volgens hem meestal een rechtvaardiger inkomensverdeling. Dat komt ook in andere papers naar voren, maar er rijst enige twijfel of die doelstelling altijd op de juiste gronden wordt gekozen. Hoyt, Smolensky en Danziger vergelijken namelijk drie methoden om de verdelingsconsequenties van wijzigingen in het belastingstelsel te meten en komen daarbij tot de conclusie, dat dit alleen goed mogelijk is met behulp van algemeen-evenwichtsmodellen. In de praktijk worden die echter nauwelijks voor dat doel gebruikt; meestal stuit dit af op praktische en theoretische problemen.

Veel aandacht krijgt de belastinghervorming in de Verenigde Staten; onder anderen Herber en Prodomidis gaan hierop in. Het meest volledig – en wellicht daarom ook zo boeiend – is het overzicht dat Herber geeft van de voorgeschiedenis van deze operatie, die door president Reagan wel als een belastingrevolutie is aangeduid. Neumann kan hierin een ondersteuning vinden van zijn opvatting, dat iedere belastinghervorming een compromis is. De Amerikaanse besluitvorming is immers het resultaat van een reeks compromissen.

Een interessante vraag is of de hervorming, waartoe in de Verenigde Staten nu is besloten, ook daadwerkelijk zal worden gerealiseerd en of het beoogde resultaat ook inderdaad zal worden bereikt. Wat dit betreft stemmen in het verleden opgedane ervaringen tot enige scepsis. Poddar en Watson noemen de idee van een fundamentele be-

lastinghervorming zelfs naïef. Zij zijn van mening dat in de werkelijkheid veeleer sprake is van een dynamisch proces van vele kleine stappen. Sterke nadruk leggen zij op de grote overgangsproblemen, die ze ook met concrete voorbeelden illustreren. Zoals een nieuwe weg veel gemakkelijker in braak liggend terrein kan worden aangelegd dan in een stad, is ook het ontwerpen van een heel nieuw belastingstelsel gemakkelijker dan de hervorming van een bestaand systeem, met name als gevolg van de noodzaak allerlei overgangsregelingen te treffen. Door dit laatste leidt belastinghervorming namelijk al gauw tot een ingewikkelder belastingwetgeving, terwijl vrij recent juist vereenvoudiging als motief voor hervormingen aan gewicht heeft gewonnen.

Rose wijst erop dat bestaande belastingwetten niet de keuze zijn van zittende regeringen, maar van vorige. Hij legt zware nadruk op wat hij noemt 'politieke inertia', die volgens hem voor een goed begrip van de dynamiek van belastingstelsels belangrijker is dan 'public choice'. Het achterwege blijven van besluitvorming met betrekking tot de belastingwetgeving wordt volgens hem dikwijls verkozen boven het nemen van beslissingen. Hierin mag een grote kern van waarheid zitten, toch zijn er recente voorbeelden van landen waar men wel drastische beslissingen heeft genomen. Afgezien van het al genoemde geval van de Verenigde Staten is in Groot-Brittannië in 1984 met name de belasting op ondernemingen ingrijpend gewijzigd, een proces dat Cayley in zijn paper beschrijft, overigens zonder zich over de effecten ervan uit te spreken omdat het daarvoor nog te vroeg is. Wel waarschuwt hij aan de hand van voorbeelden uit de Britse praktijk, dat beïnvloeding van het ondernemersgedrag door middel van fiscale instrumenten zo veel onbedoelde en schadelijke neveneffecten met zich mee kan brengen, dat het middel erger is dan de kwaal.

Denemarken is een ander voorbeeld, dat wordt besproken door Foighele. In dit land was de belastingwetgeving op een gatenkaas gaan lijken, wat aanleiding gaf tot wijzigingsvoorstellen van diverse commissies. Uiteindelijk is besloten tot een hervorming die berust op een proportionele belasting van kapitaalinkomens en een progressieve belasting van persoonlijke inkomens. Bovendien worden nu ook vermogenswinsten onder de belastingheffing gebracht. Gevreesd moet echter worden dat het resultaat een nieuwe gatenkaas zal zijn, zoals ik met een enkel voorbeeld zal illustreren. Onkosten die voor reizen en logies van buitenlandse zakenrelaties worden gemaakt en die verband houden met export zijn beperkt aftrekbaar. Andere onkosten daarentegen, zoals voor maaltijden, zijn slechts beperkt aftrekbaar, ongeacht of ze voor binnen- of buitenlandse zakenrelaties worden gemaakt. Biedt een bedrijf zijn bezoekers een

lunch aan, dan zijn de kosten hiervan met ingang van 1987 nog slechts voor 25% aftrekbaar. De kosten van – bij voorbeeld – een Kerstlunch voor het eigen personeel zijn echter weer geheel aftrekbaar. Dat moet haast wel grote uitvoeringsproblemen geven, met name bij de controle.

Uitvoeringsproblemen zouden zich ongetwijfeld ook voordoen bij invoering van de voorstellen die Söderström doet met betrekking tot de sociale zekerheid. Hij schetst een heel nieuw systeem, dat volgens hem de beste benadering is van Wicksells 'benefit principle'. Uitgangspunt is dat sociale uitkeringen voor een belangrijk deel zijn geconcentreerd in bepaalde perioden van de levenscyclus, met name in de pre- en post-actieve periode. Aflossingen en premies zouden dus zoveel mogelijk moeten worden gespreid over de actieve periode. Daarom krijgt ieder individu in Söderströms stelsel een sociaal-zekerheidsnummer en een rekening, waarop jaarlijks een deel (bij voorbeeld 30%) van zijn arbeidsinkomen wordt gestort en die jaarlijks wordt gedebiteerd voor de te betalen aflossingen (o.a. voor studieleningen) en premies. Over een langere periode gezien is de rekening ongeveer in evenwicht. Is er bij het sluiten van de rekening toch een tekort, dan dekt de overheid dit uit de algemene middelen. Nog een stap verder in de richting van het profijtbeginnsel zou zijn individuen de mogelijkheid te bieden tussen verschillende pakketten van sociale zekerheid te kiezen. Voordeel hiervan is dat 'oververzekering' minder voorkomt, maar het heeft ook nadelen doordat het liftersgedrag oproept en de risico's minder worden gespreid (gunstige risico's zullen buiten de verzekeringen blijven). Söderströms voorstellen lijken echter een volstrekt academisch karakter te hebben.

De kosten van belastingheffing

Interessant is dat twee papers op geheel verschillende wijze ingaan op de kosten van de belastingheffing. Hansson en Stuart gaan in op de maatschappelijke welvaartsverliezen van belastingheffing. Zij benaderen de 'marginal cost of public funds' (MCF) theoretisch met behulp van een zeer gestileerd model van een economie zonder onzekerheid bestaande uit een representatieve consumptiehuishouding en een representatieve productiehuishouding die één goed produceert. Volgens dit model loopt de MCF uiteen voor verschillende belastingverhogingen en uitgavencategorieën, waarbij de waarde van de MCF afhangt van:

1. de vraag of arbeid dan wel kapitaal wordt belast;
2. de vraag of de belasting nu of in de toekomst wordt verhoogd;
3. de vraag of de belastingverhoging tijdelijk of permanent is;

4. de verhouding tussen de gemiddelde en de marginale tariefsverhoging;
5. de uitgavencategorie.

Minder sophisticated maar zeer interessant zijn de resultaten die *Grüske* rapporteert met betrekking tot een zeer omvangrijk onderzoek naar de inningskosten van belastingen voor zowel de fiscus als de contribuabelen in de Duitse Bondsrepubliek. Bovendien presenteert hij schattingen van de kosten van reguleringen. De vennootschapsbelasting en de loonbelasting blijken relatief 'goedkope' belastingen te zijn, terwijl de inkomstenbelasting die bij ondernemers en vrije-beroepsbeoefenaars wordt geheven relatief 'duur' is. Dat het om substantiële bedragen gaat, blijkt wel uit Grüskes schatting dat het totaal van de kosten (voor fiscaal en contribuable) in de orde van grootte van 5 à 6% van het bruto nationaal produkt ligt. Interessant zijn ook zijn bevindingen met betrekking tot de verdeling van de kosten over fiscaal enerzijds en contribuabelen anderzijds. De totale kosten blijken relatief laag voor de fiscus en relatief hoog voor de contribuabelen, maar die verdeling varieert per belasting.

Een aanmerkelijke besparing op inningskosten zou kunnen worden bereikt door meer gebruik te maken van forfaits. *Tanzi* en *Jantscher* gaan hier uitgebreid op in, zij het vooral in relatie tot ontwikkelingslanden. Hoewel belastingwetten in het algemeen zijn geschreven vanuit de gedachte dat de belasting altijd volgens een exact gedefinieerde inkomensmaatstaf wordt geheven, is het belastbaar inkomen dikwijls gebaseerd op schattingen of onderhandelingen. Recent is echter sprake van een groeiende belangstelling om ook in belastingwetten hiermee rekening te houden. Voorbeelden bestaan vooral in ontwikkelingslanden en in Israël, maar in meer ontwikkelde landen komen op beperkte schaal toch ook forfaits voor. De auteurs lijken van mening dat ook in ontwikkelde landen vaker van forfaits gebruik zou kunnen worden gemaakt. Zo'n belastingheffing kan volgens hen superieur zijn uit een oogpunt van efficiency, omdat een contribuabele die belasting moet betalen over een inkomen, dat op basis van een gemiddelde schatting wordt 'vastgesteld', een nultarief heeft over alles wat hij meer dan dat gemiddelde verdient. Er kan evenwel strijdigheid optreden met de rechtvaardigheidsdoelstelling.

Demografie

Opvallend is dat zo weinig aandacht is besteed aan de in de toekomst te verwachten zeer ingrijpende veranderingen in de structuur van de overheidsinkomsten als gevolg van de vergrijzing van de bevolking. Is er inmiddels vrij veel literatuur over de invloed

van de vergrijzing op de overheidsuitgaven, de relatie met de overheidsinkomsten is tot dusver verwaarloosd. Daarom behoort het paper van *Ritzen*, dat op de Nederlandse situatie betrekking heeft, m.i. tot één van de oorspronkelijkste die tijdens het congres zijn gepresenteerd.

Uit een vergelijking van de ontwikkeling van de overheidsinkomsten bij een constante inkomstenstructuur enerzijds en de ontwikkeling van de overheidsuitgaven bij een constante uitgavenstructuur anderzijds leidt Ritzen af, dat zich een 'vergrijzingstekort' zal voordoen van f. 1,3 mrd. in 1990 via f. 6,4 mrd. in 2010 tot f. 25,4 mrd. in 2030. Vooral vanaf 2010, als de geboortegolf van 1945 de pensioengerechtigde leeftijd bereikt, gaat het tekort in hoog tempo stijgen. Dit is het gevolg van een schaarbeweging. De vergrijzing leidt namelijk bij een constante ontvangstenstructuur tot een daling van de ontvangsten en bij een constante uitgavenstructuur tot een stijging van de uitgaven.

De mogelijkheden om het 'vergrijzingstekort' te financieren analyseert Ritzen met een model waarin twee generaties worden onderscheiden. Wat de keuze van de financieringsinstrumenten betreft beperkt hij zich tot de loonbelasting en een consumptiebelasting. Welke van beide belastingen voor dit doel superieur is, blijkt af te hangen van de elasticiteiten van het arbeidsaanbod en de besparingen. Hoewel de resultaten in het algemeen enigszins gevoelig zijn voor de veronderstellingen met betrekking tot de substitutie-elasticiteit van kapitaal en arbeid, worden ze er niet doorslaggevend door beïnvloed.

Centrale en lagere overheid

Enkele papers gaan over de samenwerking tussen centrale en lagere overheid. *Brosio* en *Pola* zetten verschillende 'public choice'-benaderingen van de inkomstenstructuur van de lagere overheid en de verhouding tot de centrale overheid overzichtelijk op een rij. Ze laten zien dat die benaderingen in uiteenlopende voorspellingen resulteren, zij het dat ze één voorspelling gemeen hebben, namelijk dat zich een tendens tot centralisatie van de belastingheffing zal voordoen.

Hirsch analyseert de relatie tussen de herstructurering van de inkomsten van de lagere overheden in de Verenigde Staten en de hervorming op federaal niveau. Interessant is zijn analyse van de effecten van veranderingen bij de ene overheid op de andere. In de Verenigde Staten is dat met name van belang wegens de aftrekbaarheid van door gemeenten en staten geheven belastingen voor de federale inkomstenbelasting, wat het systeem als geheel uiterst ondoorzichtig maakt. De federale belastingdruk is verminderd, maar die ruimte is benut door gemeen-

ten en staten om hun belastingdruk op te voeren. Gepaard hiermee ging een vermindering van de progressie van federale belastingen en een toenemende progressie van belastingen die door gemeenten en staten worden geheven. *Hirsch* betwijfelt of dit resultaat beleidsmakers en belastingbetalers voor ogen stond toen men aan de belastinghervormingen begon.

Hij wijst ook nog op een ander probleem, dat voortvloeit uit de verschuiving van de belastingdruk van de federale naar de lagere overheid. Lokale overheden leunen voor hun inkomsten zwaar op onroerend-goedbelastingen, die in het algemeen inkomensinelastisch zijn. De uitgaven van lagere overheden daarentegen zijn voor een belangrijk deel inkomenselastisch. Op grond hiervan signaleert *Hirsch* een groeiende kloof tussen de vraag naar diensten van lokale overheden en hun belastingcapaciteit.

Besluit

Het congres overziende is het duidelijk dat zich internationaal een trend voordoet in de richting van een minder progressief belastingstelsel en lagere belastingtarieven. Vooral met betrekking tot dit laatste lijkt zelfs sprake van concurrentie tussen landen, zoals zich ruim vijftig jaar geleden concurrentie op het gebied van de wisselkoersen voordeed. Een tweede trend die wel wordt bepleit, maar zich in de praktijk (nog?) nauwelijks voordoet, is die naar een verbreding van de belastingbasis. Bovendien kan worden geconcludeerd, dat wijzigingen in de belastingstructuur belangrijke onbedoelde neveneffecten kunnen hebben. Ten slotte heb ik in het programma een specifiek aspect van de inkomstenstructuur gemist, namelijk de niet-belastingontvangsten, hoewel de ontwikkeling met betrekking tot deze inkomstencategorie niet alleen voor Nederland van grote betekenis is 2), maar binnen Europa ook voor landen als Groot-Brittannië en Noorwegen.

Het IIPF viert in 1987 zijn 50-jarige bestaan. Aangezien de oprichting in Parijs heeft plaatsgehad, zal het 43e congres volgend jaar van 24-28 augustus in Parijs worden gehouden. Dit congres, dat wordt voorbereid door een programmacommissie onder voorzitterschap van prof. Manfred Neu-

2) Met name de aardgasbaten hebben de kwetsbaarheid van de rijksbegroting sterk vergroot, zoals in 1987 pijnlijk wordt geïllustreerd. Door de forse daling van de olieprijs op de internationale markten en de scherpe terugval van de Amerikaanse dollar wordt voor 1987 een dramatische daling van de aardgasbaten geraamd van f. 12,6 mrd., ofte wel ruim 3% van het nationale inkomen. Deze daling staat gelijk aan een vermindering van de totale opbrengsten van het rijk met 8% in één jaar (zie de *Miljoenennota 1987*, blz. 9).

mann, heeft als onderwerp „Public finance and performance of enterprises”.

M.P. van der Hoek

De auteur is werkzaam aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij is H.M. van de Kar erkentelijk voor diens kritische commentaar op een eerdere versie van dit artikel.

Appendix

Papers gepresenteerd tijdens het 42e congres van het International Institute of Public Finance in Athene, 25-29 augustus 1986:

1. Julian S. Alworth, *International aspects of capital income taxation: a survey of recent developments and possible reforms*;
2. André Babeau, *L'expérience française d'impôt sur les grandes fortunes (I.G.F.), 1982-1986*;
3. A. Bayar en M. Frank, *The erosion of the different tax bases*;
4. Luigi Bernardi, *Personal income taxation: tax base vs. rate structure (the case of 'intermediate' systems)*;
5. Jan Boguszewski, *Changes in the structure of the economy and revenue structure changes: The case of socialist countries*;
6. Donald J.S. Breen, *Fiscal risk*;
7. Giorgio Brosio en Giancarlo Pola, *Trying to explain the distribution of tax revenues among levels of government: public choice versus traditional explanations*;
8. Michael Cayley, *Recent trends in company taxation*;
9. Raja J. Chelliah, *Changes in tax revenue structure – a case study of India*;
10. Sijbren Cnossen, *The role of excises in OECD member countries*;
11. Isi Foighel, *Taxation of income from capital: the Danish experience*;
12. Otto Gadó en George Surányi, *Desirable changes in the tax structure*;
13. Theodore A. Georgakopoulos, *Some aspects of abolishing border tax adjustments in intra-union trade*;
14. Peter Gottschalk, Barbara Wolfe en Robert Haveman, *Health care financing in the U.S., U.K. and Netherlands – distributional consequences*;
15. Karl-Dieter Gröske, *Additional costs of taxation and laws; administrative costs and compliance costs - some empirical evidence*;
16. Vladimír Háčik en Vladimír Kyzlink, *Restructuring general revenue system in socialist countries: The Czechoslovak experience*;
17. Ingemar Hansson en Charles Stuart, *The marginal cost of public funds – methods and prospects*;
18. Horst Hanusch en Karl-Heinz Weiss, *Tax reform in a recovering economy: from direct to indirect taxes*;
19. Bernard P. Herber, *Deficits, income tax reform, and intergovernmental revenue structure effects in the United States*;
20. Werner Z. Hirsch, *Radical revenue restructuring under federalism and its side effects*;
21. William Hoyt, Eugene Smolensky en Sheldon Danziger, *The distributional effects of revenue structures*;
22. Hiromitsu Ishi, *Individual income tax erosion and tax equity in Japan*;
23. Richard Jackman, *Accountability, the control of expenditure and the reform of local government finance in the United Kingdom*;

-
24. Milan Jurceka en Semo Karavastev, *Implementation problems of the different public revenue structures from state enterprises in Czechoslovakia and Bulgaria*;
 25. Erhardt Knauthé en Hans Spiller, *Die Gestaltung der Pflichtabführungen an den Staatshaushalt und die Leitung der sozialistischen Wirtschaft in der DDR*;
 26. Serge-Christophe Kolm, *Alternative ethical foundations of fiscal systems*;
 27. M. Marchand, P. Pestieau en S. Wibaut, *Optimal commodity taxation and tax reform under unemployment*;
 28. Lars Matthiessen, *The impact of inflation on personal income taxation*;
 29. Péter Medgyessy, *Consequences of economic integration in socialist countries*;
 30. K.C. Messere en J.P. Owens, *Long-term revenue trends and current tax reform issues in OECD countries*;
 31. Manfred Neumann, *Changes in revenue structures from the point of view of political economy*;
 32. Anita B. Pfaff en Martin Pfaff, *Distributive effects of alternative health-care financing mechanisms: cost-sharing and risk-equivalent contributions*;
 33. Sylvain R. Plasschaert, *The suitability of schedular, global and dualistic patterns of income taxation*;
 34. Satya N. Poddar en Vinita Watson, *Problems of transition and of implementation of different revenue structures*;
 35. K.P. Prodromidis, *Alternative tax systems and the rate of saving*;
 36. Jozef M.M. Ritzen, *Revenue and demographic change*;
 37. Richard Rose, *Choice and inertia as alternatives for revenue change*;
 38. Karl W. Roskamp, *Optimal lifetime consumption and tax structure changes: a computable model*;
 39. Hirofumi Shibata en Aiko Shibata, *Welfare implications of replacing the income tax with the expenditure tax*;
 40. Lars Söderström, *Almost genuine insurance schemes as an alternative to tax-financed pensions and other social security benefits*;
 41. Vito Tanzi en Milka Casanegra de Jantscher, *The use of presumptive income in modern tax systems*;
 42. Elizabeth Vessillier en Alain Euzéby, *Analyse d'un prélèvement sur les salaires: les cotisations sociales*;
 43. Jack Wiseman, *The political economy of government revenues*.